

Jan Vaněk - vizionář moderního bydlení

1.4.2010 Listy Prahy 1 str. 1 Titulní strana
Muzeum hlavního města Praha

„Potřebujete rady. Zařizujete nový byt moderního člověka. Vrchní ředitel Jan Vaněk Vám poradí a zařídí Vás moderním nábytkem. Pokoj bude v noci ložnicí. Budete spát na rohových pohovkách – postelích (patent Jan Vaněk). Ve dne bude pokoj jídelnou (stůl, bufet), pracovní (knihovny, sekretář, event. psací stůl) i přijímacím pokojem. Zajímate-li se vážně o typové zařízení bytu, navštivte naši vzorkovnu.“ Jan Vaněk, text reklamy z roku 1929.

Civilizované bydlení pro každého – to je heslo Jana Vaňka, výrazné osobnosti předválečného interiérového designu, které se stalo názvem výstavy v **Muzeu hlavního města Prahy**.

Výstava přibližuje velmi konkrétně a přitažlivě atmosféru mnoha českých a moravských interiérů, zařizovaných Vaňkovými firmami podle jeho návrhů. Využívá tehdejších reklamních textů, nahlíží do dobových časopisů o moderním stylu i do obývacích pokojů či pracoven předních umělců či politiků. Jan Vaněk byl jedním z těch, kdo stáli u zrodu moderní designérské činnosti v jednotlivých výtvarných oborech a posléze v celé koncepci interiérové tvorby meziválečného období.

Jan Valerián Vaněk se narodil 13. ledna 1891 v Třebíči v rodině majitele prosperující stolařské dílny. Motivován tradicí i přáním otce vystudoval C. K. odbornou školu pro zpracování dřeva v Chrudimi (1905–1909) a odešel do Německa, kde získával praxi v oboru u renomovaných nábytkářských firem. Po návratu převzal třebíčský rodinný podnik, který reorganizoval a rozšířil pod názvem Umělecko-průmyslové dílny. Firma se v roce 1921 stala jednou z výrobních základen vznikajících Spojených umělecko-průmyslových závodů (UP), v následujících letech největší nábytkové firmy v Československu a nositelky nejprogresivnějších trendů ve výrobě nábytku. Právě zde Vaněk realizoval své návrhy základních prvků nábytku, který stojí na počátku pozdějších slavných skladebných nábytkových sestav UP závodů. V roce 1925 opustil nejen pozici vrchního ředitele, ale i celou firmu a založil v průběhu následujících let zpočátku v Brně a od roku 1934 v Praze vlastní podniky spojené většinou s bytovým designem: S. B. S. Brno (Standard bytová společnost Brno), PMB Praha (Poradna moderního bydlení) a DDZ Praha (Dílny pro dům a zahradu).

Jan Vaněk se aktivně věnoval také vydavatelské činnosti. Vydávání periodika Bytová kultura (ročník 1924/1925) je u nás dodnes považováno za jeden z nejpokrokovějších počínů v prosazování moderních směrů zejména v oblasti interiérové tvorby. Publikoval odborné stati, studie i komentáře v mnoha dalších časopisech a působil i v jejich redakčních radách. Během svého života spolupracoval s mnoha architekty, jako byli Jan Kotěra, Bohuslav Fuchs, Jaroslav Grunt, Pavel Janák, Josef Gočár, Bruno Paul, Hugo Gorge, Josef Hoffmann, Adolf Loos, Ludwig Mies van der Rohe a s dalšími. Navrhoval a zařizoval interiéry bytů osobností, ke kterým patřili například Alice Masaryková, Karel Čapek, Jaroslav Seifert, Vítězslav Nezval, Čestmír Jeřábek, Jaroslav Stránský, František Topič, Hugo Haas aj.

Významné jsou i Vaňkovy architektonické a urbanistické projekty, byť neprošel odborným studiem, byly tak zákonitým pokračováním jeho všestranné tvůrčí činnosti. Realizoval vzorové malometrážní domky v Černé Hoře (1925), v Brně (1925–1926) a obytnou kolonii v Rybitví (1939–1941). Navrhl adaptaci a přístavbu objektů dětského léčebného ústavu „Zdravá generace“ v Choceradech (1934–1935) a podílel se s Ferdinandem Fenclem na projektu Masarykova sanatoria v Dobříši (1936–1938), dodnes aktuální a dokonalé ukázce architektonického i interiérového pojetí stavby pro daný účel. Byl autorem urbanistické studie komplexu výrobních provozoven a správní budovy Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Praze v Rybitví. Každá Vaňkova životní „role“, více či méně úspěšná, měla nezpochybnitelný a dalekosáhlý význam pro utváření a naplňování nových idejí a směrů v této specifické oblasti lidské činnosti.

JAN VANĚK (1891–1962).

CIVILIZOVANÉ BYDLENÍ PRO KAŽDÉHO **Muzeum hlavního města Prahy**, výstava trvá do 22. srpna 2010 Martina Fialková

Foto popis|